

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/edukacja-1/wystawy/13584,Arcybiskup-Ignacy-Tokarczuk-Kosciol-wladza-opor-spoeczny.html>
20.04.2024, 14:16

Arcybiskup Ignacy Tokarczuk. Kościół, władza, opór społeczny

Na ekspozycji zgromadzone zostały dokumenty i fotografie obrazujące drogę życiową ks. abp. Tokarczuka, od domu rodzinnego, poprzez okres studiów teologicznych we Lwowie, przyjęcie święceń kapłańskich, pracę duszpasterską na terenie przedwojennego województwa lwowskiego, Śląska i Warmii, następnie pracę naukową, aż po służbę Kościołowi i Narodowi jako biskup ordynariusz diecezji przemyskiej.

Okres poprzedzający objęcie katedry przemyskiej przez ks. bp Ignacego Tokarczuka przedstawiają fotografie i dokumenty pochodzące z Jego prywatnego archiwum, udostępnione przez Niego Oddziałowi Instytutu Pamięci Narodowej w Rzeszowie. Są wśród nich: metryka Chrztu św. Ignacego Tokarczuka, fotografia rodzinna, świadectwo dojrzałości, książeczka legitymacyjna z Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie czy wreszcie pamiątki przypominające o otrzymaniu święceń kapłańskich, bliskie sercu każdego kapłana – świadectwo wystawione w dniu 21 czerwca 1942 r. przez ordynariusza archidiecezji lwowskiej ks. abp. Eugeniusza Baziaka oraz obrazek prymicyjny. Na uwagę zasługuje także fotografia wykonana we Lwowie w 1944 r., przedstawiająca ks. Ignacego Tokarczuka w otoczeniu innych księży.

Swoistym świadectwem posługi duszpasterskiej ks. Ignacego Tokarczuka są fotografie wykonane podczas jego pobytu na Warmii. Natomiast zdjęcia z uroczystego ingresu do katedry przemyskiej w dniu 6 lutego 1966 r. dokumentują rozpoczęcie nowego etapu w życiu i działalności ks. bp. Tokarczuka.

Wystawa prezentuje również m.in. dokumenty i fotografie pochodzące z archiwum Instytutu Pamięci Narodowej, ilustrujące politykę prowadzoną przez władze komunistyczne wobec religii i Kościoła katolickiego. Materiały te, nigdy dotychczas nie eksponowane ani nie publikowane, ukazują skalę „zainteresowania”, jakim funkcjonariusze IV Departamentu MSW otoczyli osobę ks. bp. Ignacego Tokarczuka. Zaprezentowane zostały zatem m.in.: meldunek informujący o treści kazania wygłoszonego przez ks. bp. Ignacego Tokarczuka 23 września 1974 r. w Rzeszowie-Drabiniance czy meldunek powiadamiający o konsekrowaniu przez niego dawnej cerkwi w Łodynie przekazanej Kościołowi katolickiemu. Szczególnie miejsce na wystawie zajmują fragmenty dwóch dokumentów, sporządzonych przez Wydział I w Departamencie IV MSW 15 sierpnia 1979 r. oraz w 1981 r. – obydwa zatytułowane zostały jako: „Kierunkowy plan działań polityczno-operacyjnych na wypadek odejścia kard. Wyszyńskiego z kierowniczych stanowisk w Kościele rzymskokatolickim w Polsce”. Towarzyszą im fragmenty dwóch wykazów „tajnych współpracowników i kontaktów polityczno-operacyjnych”, działających w otoczeniu ks. bp. Ignacego Tokarczuka, którzy byli przewidziani do realizacji zadań wymienionych w powyższych dokumentach.

Szereg fotografii przedstawia kościoły i tymczasowe kaplice, zbudowane bez zgody władz, dla których nieudzielenie zezwoleń na budowę obiektów sakralnych było formą walki z religią i Kościołem. Konsekwencje grożące za łamanie tych zakazów ukazuje wyrok wydany na jednego z księży, którzy zbudowali kościół bez wymaganej zgody.

Zamieszczono również dokumenty – w tym notatkę sporządzoną przez ks. bp. Ignacego Tokarczuka, dotyczącą jego spotkania z ks. Jerzym Popiełuszką, który został zamordowany przez funkcjonariuszy SB 19 października 1984 r., oraz protest przeciwko tej zbrodni, wystosowany 16 stycznia 1985 r. przez wiernych parafii pw. Matki Bożej Królowej Polski w Stalowej Woli.

Ekspozycję zamyka akt przyznania przez Krąg Przyjaciół Prymasa Tysiąclecia księdzu arcybiskupowi Ignacemu Tokarczukowi w dniu 1 czerwca 1996 r. nagrody imienia Stefana Kardynała Wyszyńskiego za bezkompromisową służbę prawdzie.

5 listopada 2002 r., Rzeszów

Fot. 1 – Otwarcie wystawy w holu Filharmonii Rzeszowskiej.

Fot. 2 – Ks. abp. Ignacy Tokarczuk i prof. dr hab. Bohdan Cywiński.

Fot. 3 – Wiceprezes IPN Janusz Krupski przemawia podczas otwarcia wystawy poświęconej ks. abp. Ignacemu Tokarczukowi; obok stoi dyrektor Oddziału IPN w Rzeszowie dr Zbigniew Nawrocki.

Fot. 4 – Ks. abp. Ignacy Tokarczuk.

Fot. 5 – Wystawa poświęcona działalności ks. abp. Ignacego Tokarczuka i diecezji kierowanej przez niego przemyskiej.

